

2016-03-14

Remissyttrande:

SOU 2015:88 Gestaltad livsmiljö – En ny politik för arkitektur, form och design (Dnr: Ku2015/02481/KL)

Daniel Byström
Sveriges designer

Sammanfattning

- *Sveriges designer välkomnar perspektivet gestaltad livsmiljö, men framhäver samtidigt vikten av att tydligt särskilja på kompetensområdena arkitektur, form och design. Samspelet mellan kompetensområdena bör utvecklas med gemensamt fokus på hållbar utveckling med ett brett angreppssätt.*
- *Sveriges designer tillstyrker de nya nationella målen. För att nå resultat är det tvärsektoriella och gränsöverskridande politiska inflytandet av arkitektur, form och design av central betydelse. Därtill behövs forum för dialog och samverkan mellan och inom respektive kompetensområde.*
- *Sveriges designer tillstyrker ombildandet av nuvarande ArkDes till Myndigheten för gestaltad livsmiljö. Mötesplatsuppdraget är centralt med fokus på innovation, kunskap, vision och hållbar utveckling. Verksamheten bör vara proaktiv och uppsökande.*
- *Sveriges designer vill framhäva möjligheten till att se den nya myndigheten som navet i ett nationellt nätverk med regionala noder genom samarbete med befintliga regionala strukturer. Styrningen av myndigheten bör ha en stark koppling till de professionella branschplattformar som myndigheten företräder – regionalt och nationellt.*
- *Sveriges designer ser generellt positivt på förslagen om åtgärder inom den offentliga sektorn, men vill betona vikten av att inkludera alla kompetensområden; arkitektur, form och design, inom statliga, regionala och kommunala sammanhang.*
- *Sveriges designer vill se mer oberoende utvärderingar av de insatser som görs inom arkitektur, form och design. Det behövs kartläggning, koordination och samarbete i större utsträckning.*

Perspektivet gestaltad livsmiljö - Bra, men håll isär begreppen!

Med perspektivet gestaltad livsmiljö utgår betänkandet från ett holistiskt perspektiv, en helhetssyn på formandet av människans hela livsmiljö, där arkitektur, form och design är ett sammanhållet område och där människan är utgångspunkten. Arkitektur, form och design ska med hänsyn till naturens villkor och i samverkan med andra samhälls- och politikområden och näringslivet, på kort och lång sikt forma människans livsmiljö på ett hållbart, jämlikt och demokratiskt sätt.

Sveriges designer välkomnar perspektivet gestaltad livsmiljö, och vill framhäva områdenas centrala betydelser för att möta samtida och framtida utmaningar. Det breda angreppssättet är övertygande. Samtidigt upplevs synsättet på vad arkitektur, form och design kan göra alltför snävt. Vi önskar utvidga betydelsen av den roll som design utgör inom hållbar utveckling.

Designrollen står i förändring eftersom vi behöver nya angreppssätt för att möta vår tids komplexa utmaningar. Vår geologiska tidsålder har inom forskning kommit att kallas antropocen, människans tidsålder. Människans påverkan på jorden har sedan den industriella revolutionen lett till bland annat global uppvärmning och klimatförändringar.

Design som kompetensområde utvecklas i takt med samhället i stort. Idag används designmetoder även för att angripa sociala problem och samhällsutmaningar. Det finns många olika perspektiv och inriktningar när man ser till utmaningar som vi står inför. Den naturliga utgångspunkten inom design är att möta människors behov, och Sverige ligger långt framme inom att utveckla och bygga med utgångspunkt från användarna. I vissa fall kanske inte ens människan är utgångspunkten, utan medspelaren. Många av de mer omfattande problem som vi idag står inför är svåra att greppa, och involverar många samhällsfunktioner. Nya typer av transdisciplinära samarbeten formas istället för den traditionellt specialiserade designbyrå. Designkompetens används för att skapa insikt och förståelse, undersöka, utvärdera, testa och kommunicera lösningar.

Arkitektur, form och design är närbesläktade kompetensområden som bör kunna samverka mer med ökat fokus mot hållbar utveckling. Det finns otroligt mycket att vinna på att sammanföra processerna ytterligare när vi skapar miljöer och system som ska samspela. Det är lockande att dra slutsatsen att de många beröringspunkterna gör områdena lämpliga för sammanslagning. Men resultatet blir att områdenas unika egenskaper som katalysatorer för utveckling av samhället går förlorade. Det blir grovt tillyxat inom områden som förlitar sig på nyanser och detaljer.

Sveriges designer välkomnar perspektivet gestaltad livsmiljö, men framhäver samtidigt vikten av att tydligt särskilja på kompetensområdena arkitektur, form och design. Samspelet mellan kompetensområdena bör utvecklas med gemensamt fokus på hållbar utveckling med ett brett angreppssätt.

Förslag till nya nationella mål – Mer gränsöverskridande samarbete!

Direktiven för uppdraget Gestaltad livsmiljö säger att frågor som berör arkitektur, form och design idag hanteras inom flera politikområden utifrån olika utgångspunkter. Vidare påpekas att en utveckling av området kräver ett tvärsektorielt perspektiv och en helhetssyn på vår livsmiljö där medvetande om arkitektur, form och design påverkar berörda politikområden. Det beskrivs också att det finns en rad statliga myndigheter och statligt finansierade aktörer vars verksamheter har tydliga beröringspunkter med arkitektur, form och design men som i dag antingen inte känner till eller inte medvetet tillämpar målen inom området.

När det övergripande målet med den nationella politiken för arkitektur, form och design är att områdets inflytande ska stärkas, är det av stor vikt att det tvärsektorielle perspektivet och kopplingen till berörda politikområden tas på allvar. Näringslivsperspektivet och innovationsperspektivet behöver förstärkas ordentligt. Berörda parter måste bjudas in till samtal tillsammans med specialister och representanter med aktuell yrkesmässig förankring inom arkitektur, form och design.

Sveriges designer tillstyrker de nya nationella målen. För att nå resultat är det tvärsektorielle och gränsöverskridande politiska inflytandet av arkitektur, form och design av central betydelse. Därtill behövs forum för dialog och samverkan mellan och inom respektive kompetensområde.

Förslag till ny myndighet – Proaktiv och uppsökande!

För att åstadkomma ett starkt och långsiktigt genomslag anser utredningen att det krävs en myndighet som kan utveckla och driva politiken för arkitektur, form och design, kontinuerligt följa kunskapsutvecklingen, perspektivera, samarbeta, stimulera, debattera, följa upp statens förebildlighet och vid behov föreslå nya mål.

Sveriges designer anser att möjligheten att ombilda nuvarande ArkDes till myndigheten för Gestaltad livsmiljö är bra. Att utveckla myndigheten med fokus på att tillskapa en bred och inkluderande mötesplats för arkitektur, form och design är mycket positivt. Det transdisciplinära perspektivet bör vara påtagligt i mötesplatsen. En levande verkstad som präglas av innovation, kunskap, vision och hållbar utveckling. Organisationen i den nya myndigheten bör byggas upp kring en stab medverkar till att levandegöra, ifrågasätta, tänka nytt och påverka. Verksamheten bör även vara proaktiv och uppsökande.

Sveriges designer vill inom mötesplatsuppdraget se en utökad funktion regionalt samt med tydligare samverkan också gentemot branschplattformarna. Det behövs en central utveckling och styrning av en nationell struktur med regionala och lokala noder. Det påstås att det finns mötesplatsfunktioner, vilket är sant, men ingen som på allvar förenar korsbefrukning mellan medborgare, utbildning, offentlig sektor, företag, politik och branschorgan. Det finns däremot framstående exempel på mötesplatser som fungerar bättre än andra. Ett sådant exempel är de strukturer som förekommer i södra Sverige, med samarbete mellan bland andra Region Skåne, Malmö Stad, Form/Design Center, regionala branschplattformar, högskolor och universitet. Sveriges designer ser möjligheten att regeringen kan ta lärdom av välfungerande regionala strukturer, och utveckla dessa till att fungera i nationella kontexter. Målet bör vara att bygga upp en väl fungerande struktur som kan spridas för att tillämpas över hela landet.

Prioritet bör ligga på att nå ut regionalt med mötesplatsuppdraget, för att påverka insikt och attitydförändringar kring vad arkitektur, form och design kan bidra med inom samhällsutveckling. Mötesplatsuppdraget bör samlokaliseras i en myndighet med ett tvärdisciplinärt fokus, och arbetar ut i landet genom regionala och lokala noder. Dessa noder bör med fördel kunna organiseras i redan etablerade regionala verksamheter.

Sveriges designer tillstyrker ombildandet av nuvarande ArkDes till Myndigheten för gestaltad livsmiljö. Mötesplatsuppdraget är centralt med fokus på innovation, kunskap, vision och hållbar utveckling. Verksamheten bör vara proaktiv och uppsökande.

Sveriges designer vill framhäva möjligheten till att se den nya myndigheten som navet i ett nationellt nätverk med regionala noder genom samarbete med befintliga regionala strukturer. Styrningen av myndigheten bör ha en stark koppling till de professionella branschplattformar som myndigheten företräder – regionalt och nationellt.

Det offentliga och insatser inom arkitektur, form och design – Se helheten!

Utredningen ger förslag på flera åtgärder med fokus på stadsutveckling och samhällsbyggnad. Därtill ges förslag till att utreda möjligheter att bygga upp en fond för exportfrämjande insatser, förslag om att lyfta fram gröna innovationer och miljöteknik, samt förslag om att ge ökade resurser till främjarorganisationerna.

Sveriges designer är positiva till förslagen, men upplever att en stor vikt läggs på området arkitektur. Vi vill framhäva möjligheterna att lyfta in design som ett kompetensområde som bör komma till nytta i större utsträckning inom offentliga sektorn i statliga, regionala och kommunala sammanhang. Det finns mycket att vinna på att samarbeta mer mellan kompetensområdena arkitektur, form och design i samband med samhällsplanering på bred front. Alla system hänger ihop, och för att samspelet mellan dem ska bli effektivt och hållbart krävs ett tvärsektorielt perspektiv.

Upphandling av arkitektur, form och design bör ske med ökat fokus på kvalitet och de långsiktiga ekonomiska perspektiven. Effektivisering av byråkrati och förståelse kring upphandlingsprocessen behövs såväl hos upphandlaren som hos anbudsgivarna. Det bör även ges utrymme för fler att kunna delta i upphandlingar. Sveriges designer ser positivt på utredningens förslag om systemet med "wild card".

Insatser inom arkitektur form och design bör ses över. De organisationer och strukturer som idag förekommer bör ifrågasättas och utvecklas. Många insatser har skett inom designområdet har upplevts vara exkluderande. Samspelet och samordningen brister mellan de aktörer som har i uppdrag att arbeta med designutveckling på olika plan. Uppdragen behöver renodlas och det bör ställas krav på bättre koordination och samarbete. För att mäta effekterna av insatser inom arkitektur, form och design behövs oberoende utvärderingar som kartlägger och följer utvecklingen.

Sveriges designer ser generellt positivt på förslagen om åtgärder inom den offentliga sektorn, men vill betona vikten av att inkludera alla kompetensområden; arkitektur, form och design, inom statliga, regionala och kommunala sammanhang.

Sveriges designer vill se mer oberoende utvärderingar av de insatser som görs inom arkitektur, form och design. Det behövs kartläggning, koordination och samarbete i större utsträckning.

Sveriges designer

Intresseföreningen Sveriges designer grundades 1957 under namnet Föreningen Svenska Industridesigner - SID. Organisationen bytte namn 2005 till Sveriges designer och är idag en medlemsorganisation med ett tvärvetenskapligt perspektiv inom yrket designer.

Sveriges designer utgör ett stöd för yrkesverksamma designers. Vi verkar som en plattform för individuella designers och designföretag, med fokus på ett utåtriktat och proaktivt arbete för att utveckla designbranschen. Vi erbjuder nyttiga medlemsförmåner. Vi svarar på frågor från designers och designköpare. Vi förmedlar designkompetens och framhåller design som en integrerad process inom affärsutveckling, innovation och samhällsutveckling.

Organisationen drivs av en förtroendevald styrelse bestående av designkompetens som representerar olika designdiscipliner. Vi samarbetar också med andra designorganisationer i Sverige och i Norden, driver gemensamma projekt och utgör en viktig del inom arbetsgrupper och konstellationer för att påverka och driva designrelaterade aktiviteter.